

Майборода Я. М., студент, Косенко Д. Ю., к.мист., доцент
Київський національний університет технологій та дизайну
**ДИЗАЙН ІНТЕР'ЄРІВ КОВОРКІНГІВ В УМОВАХ
ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ**

***Анотація.** Розглянуто тенденції розвитку інтер'єру коворкінгів в Україні під час повномасштабної війни з 2022 року. Виявлено основні напрямки такого розвитку: адаптація традиційних коворкінгів, створення тимчасових коворкінгів, створення коворкінгів в укриттях цивільного захисту. Виявлено основні ознаки інтер'єру таких коворкінгів, зокрема гнучкість, спрощена структура простору та набір послуг. Спрогнозовано розвиток цих напрямків в умовах повоєнного відновлення.*

***Ключові слова:** дизайн інтер'єру, коворкінг, вільний простір, повоєнне відновлення.*

Maiboroda Y., Kosenko D.

Kyiv National University of Technologies and Design

**INTERIOR DESIGN OF CO-WORKING SPACES IN THE CONDITIONS
OF POST-WAR RECONSTRUCTION**

***Abstract.** The trends of interior development of co-working spaces in Ukraine during a full-scale war from 2022 are considered. The main directions of such development have been identified: adaptation of traditional co-working spaces, creation of temporary co-working spaces, creation of co-working spaces in civil protection shelters. The main features of the interior of such co-working spaces are revealed, in particular, flexibility, a simplified structure of the space and a set of services. The development of these directions is predicted in the conditions of post-war recovery.*

***Keywords:** interior design, co-working space, free space, post-war reconstruction.*

Вступ. В сучасному світі, де ритм життя набуває все більшої динаміки, а моделі праці піддаються революційним перетворенням, концепція робочого простору також зазнала суттєві зміни. І саме в цьому контексті проектування коворкінгів виходить на передній план, як важлива та актуальна тема, яка відображає потреби сучасних професіоналів та підприємців.

Коворкінг – це більше ніж просто спільний робочий простір. Це місце, де зустрічаються ідеї та інновації, де різнопланові фахівці об'єднуються в одному середовищі з метою співпраці, обміну знаннями та творчої взаємодії. Проектування коворкінгів має враховувати не лише питання зручності робочого місця, а й створення відповідної атмосфери, яка сприяє налагодженню зв'язків та розкриттю потенціалу кожного учасника спільноти.

Однією з ключових переваг коворкінгів є їхній потенціал утворювати синергію між індивідуальною творчістю та колективним інтелектом. Інтердисциплінарність та різноманітність учасників створюють плідний ґрунт для здійснення інноваційних проєктів та вирішення складних завдань. Водночас, проектування коворкінгів стикається з викликами забезпечення комфорту, концентрації та ефективності роботи в умовах відкритості та спільності.

В останній декаді, коли концепція коворкінгу стала популярною та почала активно розвиватися, було проведено багато досліджень українськими та закордонними науковцями. Більшість з них засновані на різноманітних наукових дослідженнях, публікаціях та аналізах в галузі соціології, менеджменту, архітектури, психології, інноваційного менеджменту та інших суміжних наукових областей. Переважно на тему формування, етапи розвитку, класифікації та характеристики даного типу закладу. Також

зустрічаються роботи дослідників, що займалися вивченням проблематики організаційного простору та вплив кольорових рішень на психологічний стан людини та її працездатність, пропонуючи сучасні рішення проектування коворкінгів.

В роботі О. Шмельової, О. Сафронової та інш. визначено особливості дизайн інтер'єру коворкінгу, встановлено найпопулярніші типи закладів, основні та додаткові елементи структури коворкінгу, що впливають на його формування [11]. В дисертації О. Шмельової окремо розглянуто такий різновид коворкінгів, як неформальні освітні простори. Авторка виявляє особливості таких просторів, можливості, засади та прийоми їх організації [10]. Фактори, що впливають на працездатність користувачів у середовищі коворкінгу, виявила К. Приходько. Робочий простір повинен мати відкритість, територіальність, доступ до особистих кімнат, гнучкість, інклюзивність, доступність, відчуття психологічної підтримки користувачів з боку простору й інше. Завдяки чому утворюється середовище, що надихає та підвищує продуктивність, зауважує авторка [7]. Дослідженням Н. Смочко, Т. Лужанської та М. Лепкого встановлено вплив коворкінг-просторів на розвиток стартап-культури, що базується на нових інноваційних ідеях та технологіях, уточнено, в чому важливість роботи даних закладів під час кризи, що впливає на економію коштів. [9].

Серед зарубіжних науковців одними з перших досліджували коворкінг простори D. Jones, T. Sundsted, T. Bacigalupo [15]. Відмінність від звичайного офісу та аспекти, що роблять коворкінг привабливішим вивчав С. Spinuzzi. Протягом двох років дослідження дев'яти коворкінгів в Остіні, штат Техас, автор визначив значні варіації в мотиваціях, очікуваннях і особистості серед учасників. Автор виділив два типи або конфігурації коворкінгів. Однією з них є модель «The Good Partners», яка наголошує на співпраці між її членами над спільними проектами. Друга – це модель «The Good Neighbors», де учасники «працюють разом поодиночці», але співпрацюють для спільноти в рамках коворкінгу. У першому випадку спільнота народжується в результаті робочої співпраці, тоді як у другому випадку співпраця є результатом свідомих зусиль менеджерів простору та учасників побудувати спільноту, діяльність, яка є окремою від їхньої роботи [18]. G. DeGuzman та A. Tang вивчали побудову системи цінностей в гнучких офісах таких, як доступність, відкритість та цінність. Коворкінг простори пропонують захоплюючу альтернативу для людей, які прагнуть втекти від обмежень стін своїх кабінетів, ізоляції та відволікань, пов'язаних із самотньою роботою вдома, або від незручностей громадських місць [14]. Вони намагаються досягти цього шляхом створення мінімальної структури, яка дозволяє користувачам, які працюють неповний робочий день, або постійним членам зберігати свою незалежність, використовувати простір, коли захочуть, і вирішувати, до якої міри вони хочуть брати участь у заходах, які вони попередньо вибирають, як вказують R. Botsman та R. Rogers [13].

Проектування коворкінгів полягає в вивченні взаємодії між простором, спільнотою та технологіями. Вивчення ефективних стратегій організації робочих зон, розробка інноваційних методів забезпечення комунікаційної інфраструктури, аналіз впливу дизайну на творчість та продуктивність – це лише деякі аспекти, які знаходяться у центрі уваги дослідників у цій сфері. Проектування коворкінгів – це справжнє мистецтво забезпечення балансу між індивідуальними потребами та колективними можливостями. Варто пам'ятати, що ця тема продовжує розвиватися разом із змінами в способах праці та спілкування, вносячи вагомий вклад у створення сучасних та високофункціональних робочих середовищ. Формування коворкінг-просторів є складним та багатограним процесом, який впливає на багато аспектів робочого середовища, спільноти та бізнес-моделі.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз розвитку інтер'єру коворкінгів в Україні під час повномасштабної війни та прогнозування подальшого розвитку в умовах повоєнного відновлення.

Результати досліджень.

Спочатку коворкінги були призначені як місце збору однодумців для обміну досвідом та ідеями, виконання спільних завдань. Однак таку ідею швидко підхопили підприємці різної діяльності для нового погляду працівників на роботу і в свою чергу для розвитку свого бізнесу. Звичайно коворкінги для творчих людей та бізнес-аналітиків відрізняються і для різної цільової аудиторії є різні типи закладів, короткий огляд яких ми наводимо нижче.

Офісний коворкінг є найпоширенішим. Він являє собою єдиний великий простір з робочими місцями, поділений на зони для переговорних, окремі кабінети для дзвінків та нарад, а також оснащений конференц-залами, кухнею, або кафетерієм. Передбачений для користувачів з будь-якої сфери діяльності.

Творча майстерня - це простір для творчості, обміну ідеями та новинами ринку, нетворкінг. Це неординарне творче місце, можливо без робочих місць, або одним великим столом для проведення майстер-класів. І хоча такого роду коворкінгів мало, вони дуже затребувані.

Також існує так зване **антикафе**. Місце, що схоже на ресторан, чи кафе, але користувач платить за час, проведений в атмосферній локації, і може попрацювати, як в коворкінгу декілька годин, або ж провести час з друзями чи колегами та перекусити.

Виробничий коворкінг. Простір для компаній, які ще не мають власного цеху. Тут є і робочі місця і спеціальне обладнання під конкретне виробництво продуктів, наприклад, меблеве, або швейне.

Навчальний коворкінг. Йдеться про неформальні освітні простори, що створюються в закладах освіти або окремо ті призначені для проведення навчальних заходів, створення можливостей для спілкування та спільного навчання.

Дитячий центр. Місце схоже на приватні дитсадки. Однак, тут є розважальні та навчальні кімнати, зони майстер-класів, зали для танців та ігор, де з дітьми працюють фахівці. Батьки можуть провести час з малечею, або ж попрацювати в окремому приміщенні.

Окрім цього коворкінги можна класифікувати й за іншими ознаками: за орієнтацією на потреби користувача, за спеціалізацією, за професійною спрямованістю тощо. Такі класифікації детально розглянуть в роботі О. Шмельової, О. Сафронової та ін. [11] (рис. 1).

Джерело: [11].

Рис. 1. Класифікація коворкінгів за основними ознаками

Загалом, є багато причин, чому люди та компанії обирають коворкінги замість традиційних офісів. Фрілансери, що працюють вдома, позбавлені нетворкінгу. Постійно знаходитися на самоті без спілкування, де будь-який куточок дому сприймається, як офіс і заважають домашні клопоти дуже важко. Для підприємців-початківців та людей у відрядженні не вигідно орендувати цілий офіс, коли всі кошти направлені на розвиток бізнесу, або ж це короткостроковий період роботи. Також все частіше послугами коворкінгу користуються і великі компанії. Це пов'язано з тим, що керівникам не потрібно думати про будь-які організаційно-побутові питання, тому що тут вже все включено. Під час карантину 2020–2021 років, а тим більше під час повномасштабної війни в Україні, до цих причин додалися невпевненість у розвитку ситуації, що примушує бізнеси відмовлятися від таких довгочасних витрат як оренда постійного офісу, а також блекауту внаслідок обстрілів енергетичної інфраструктури.

Екосистема коворкінгів швидко розвивається як за кордоном, так і в Україні. Збільшення кількості фрілансерів, розвиток ІТ-компаній та економічна складова призвели до стрімкої популярності коворкінг-просторів. За даними сайту deskmag.com у 2017 році у світі було близько 12 700 коворкінгів, якими постійно користувалися більше ніж 1 мільйон людей [19]. В Україні за даними 2019 року в 14 містах було більше 50 коворкінгів [12]. Після того, стартапи та бізнеси продовжували розвиватись незважаючи на пандемію: на січень 2022 року в Україні існувало близько 130 закладів цього типу. З початком повномасштабної війни в лютому 2022 року, після короткої паузи, розвиток коворкінгів в Україні відновився попри нові виклики, що постали перед країною, та зокрема перед бізнесом та креативною спільнотою. Ринок коворкінгів в Україні під час першого року повномасштабної війни продовжував активно розвиватись і навіть збільшився, оскільки чимало бізнесів в умовах невизначеності, намагаючись зберегти основну діяльність, відмовились від оренди постійних офісів та відкрили для себе переваги гнучкості, що її надають коворкінги [5].

Аналізуючи досвід розвитку екосистеми коворкінгів в Україні під час повномасштабної війни, можна виділити кілька напрямків цього розвитку, що можуть мати перспективу і в умовах повоєнного відновлення.

Адаптація існуючих коворкінгів. В Україні існує чимало коворкінгів, створених починаючи з 2015 року. Найпотужнішою мережею гнучких офісів вважається Regus, що займають 20% від усіх площ офісів в Україні [16], досить популярним є також простори компанії Creative States [4]. Коворкінги цих мереж не припинили роботу під час повномасштабного вторгнення, натомість доповнили перелік своїх послуг такими, що є актуальними в сучасних умовах. Інші приклади таких коворкінгів це гнучкий простір «Кооператив» в місті Києві на місці колишньої фабрики книжок «Жовтень» [6] чи простір BeeWorking Coworking в кампусі Національного університету ім. Т. Шевченка в Голосіївському районі Києва [2]. Всі ці та багато інших просторів на сьогодні мають власне укриття або зручний доступ до найближчого бомбосховища, незалежне енергопостачання від генераторів та безперебійну мережу Інтернет, зокрема з використанням технології Starlink [1].

Створення тимчасових коворкінгів. Під час ракетних атак російських військ на енергетичну інфраструктуру України взимку 2022–2023 років через часті відключення електрики та Інтернету в містах виник значний попит на вільні простори, де можна працювати під час блекауту. Водночас чимало бізнесів у сфері ритейлу вимушені були припинити діяльність в умовах війни, що призвело до вивільнення значних площ у торговельних центрах. Збіг цих двох чинників привів до виникнення такого феномену як тимчасові коворкінги на вільних площах. Як приклад можна навести тимчасовий коворкінг у ТРЦ River Mall у Києві, що було створено наприкінці 2022 року з

використанням мінімальних засобів. На вільних площах ТРЦ було настелено підлогу, встановлено меблі, забезпечено мережу електропостачання та доступ до Інтернету. Оскільки ТРЦ вже мав велике укриття у підземному паркінгу та автономне електроживлення від генераторів, коворкінг міг працювати за будь-яких умов. Пізніше цей простір був допрацьований та перетворився на постійний коворкінг, що отримав назву Rivvorking [3], проте сама концепція організації робочих просторів на тимчасово вільних площах закладів іншого призначення є цікавою та безперечно матиме подальший розвиток. Особливостями таких коворкінгів є гнучкий простір з мобільними меблями, що дозволяє за потреби збільшувати чи зменшувати робочу площу або трансформувати простір знову у торговельні приміщення. Як правило, такі коворкінги мають досить монотонну структуру та можуть запропонувати лише оренду робочих місць, а не офісів чи переговорних кімнат, а додаткові послуги, такі як кафе чи туалети, надаються структурами ТРЦ.

Створення коворкінгів в укриттях. Починаючи з літа 2022 року в Україні велику увагу приділяють розвитку системи укриттів цивільного захисту, зокрема в структурі різноманітних громадських закладів. Особливу увагу приділяють укриттям у закладах освіти, що є передумовою роботи в аудиторному чи змішаному форматі. Проте чимало таких укриттів надають лише можливість переміститися небезпеку; під час перебування в укритті робочий чи освітній процес припиняється. Для запобігання цьому розпочалось створення в укриттях робочих та навчальних просторів, і тут формат коворкінгу виявився найбільш придатним. Як приклад можна навести навчальний коворкінг Smart Shelter в укритті бібліотеки КПІ ім. Сікорського в Києві [8]. Іншим прикладом створення вільних просторів в укриттях є проєкт savED [17]. Основною метою проєкту є створення умов для повернення учнів шкіл в класи там, де це дозволяє загальна безпекова ситуація. В процесі розробки проєктів шкільних укриттів команда проєкту прийшла до висновку, що навіть в сфері середньої освіти формат коворкінгу є оптимальним для облаштування навчального простору в укриттях, оскільки дозволяє забезпечити необхідну гнучкість та різноманітність процесів.

Висновки. Виходячи з дослідження аналізу розвитку коворкінгів в Україні під час повномасштабної війни, можна бачити швидкий розвиток гнучких просторів в Україні, що мають великий попит у користувачів різного типу та буде затребуваний ще дуже довго. В Україні дуже витривалі люди з сильним підприємницьким духом. Незважаючи на пандемію та війну з'являються нові стартапи та бізнеси, які потребують комфортного простору для роботи та розвитку компаній. В умовах повоєнного відновлення можна передбачити ще більший розвиток бізнесу, хоча очевидно, що ані економічна, ані безпекова ситуація не покращиться швидко. Актуальність коворкінгів буде зростати і в повоєнний час, їх розширення є затребуваним для людей та є важливим елементом розвитку інфраструктури України. В сучасних умовах можна виділити три напрямки розвитку коворкінгів в Україні, що мають також і перспективи на повоєнне відновлення. По-перше, це адаптація традиційних коворкінгів до нових умов: забезпечення укриттями цивільного захисту, безперебійним електроживленням та стабільним доступом до мережі Інтернет. По-друге, це розвиток тимчасових та гнучких коворкінгів в складі інших закладів, зокрема торговельно-розважальних центрів, на площах, що є вивільненими через згорання традиційних орендарів. По-третє, це організація простору укриттів цивільного захисту в структурі різноманітних громадських споруд у форматі коворкінгів. Спільною рисою усіх цих підходів є, з одного боку, гнучкість функціонально-планувальної організації, а з іншого боку – спрощена структура в порівнянні з традиційними коворкінгами, менша кількість послуг, що надаються, перевага найпростіших послуг (оренда робочого місця) перед більш

складними, такими як оренда офісів чи переговорних кімнат, та зменшення чи аутсорс додаткових послуг (наприклад, кафетеріїв). Можна передбачити, що виявлені напрямки та тенденції збережуть актуальність і в умовах повоєнного відновлення.

Список використаної літератури

1. Де працювати в Києві, коли немає світла – Підбірка коворкінгів. *Vector*. URL: <https://vctr.media/ua/de-praczuuvati-v-kiyevi-koli-nemaye-svitla-pidbirka-kovorkingiv-159893>.
2. Коворкінг в центрі Києва. *Coworking*. URL: <https://coworking.ua>.
3. Коворкінг на Осокорках-Позняках. *Rivvorking*. URL: <https://rivvorking.com.ua/>.
4. Коворкінг центр "Creative States". URL: <https://creativestates.net/>.
5. Коворкінги під час війни: адаптація ринку України. 2023. URL: <https://cooffice.com.ua/>
6. Офісний простір для креативного бізнесу. *Kooperativ*. URL: <https://kooperativ.cc>.
7. Приходько К. Дизайн інтер'єру коворкінг-центру. *Вісник КНУКіМ. Серія "Мистецтвознавство"*. 2021. Вип. 44. С. 214–220.
8. Смартукриття Clust Space. *Clust*. URL: <https://clust.team/clust-space/>
9. Смочко Н. М., Лужанська Т. Ю., Лепкий М. І. Коворкінг-центри як інновація в умовах нових викликів суспільства. *Міжнародний науковий журнал "ОСВІТА І НАУКА"*. 2022. Вип. 2 (33). URL: <http://msu.edu.ua/>
10. Шмельова О. Засоби і прийоми дизайну інтер'єрів сучасного закладу вищої освіти мистецького спрямування: дис. ... д-ра філософії в галузі дизайну: 022. Київ. КНУТД, 2021. 291 с.
11. Шмельова О. Є., Сафронова О. О., Булгакова Т. В., Синицька М. О. Особливості дизайну просторів сучасних коворкінгів залежно від їх функціонального призначення. *Art and design*. 2019. №4. С. 119–131.
12. Що таке «коворкінг» і з чим його їдять в Маріуполі. 2019. URL: <https://mrpl.city/blogs/view/shho-take-kovorking-i-z-chim-yogo-iyat-v-mariupoli>.
13. Botsman R., Rogers R. What's Mine is Yours. How Collaborative Consumption is Changing the Way We Live. Collins, 2011.
14. DeGuzman G. V., Tang A. I. Working in the UnOffice: A Guide to Coworking for Indie Workers, Small Businesses, and Nonprofits. *Corporate Real Estate*. 2011. 11(3). P. 169–182.
15. Jones D., Sundsted T., Bacigalupo T. I'm Outta Here! How Coworking is Making the Office Obsolete. Not an MBA Press, 2009.
16. Regus. URL: <https://www.regus.com/en-gb>.
17. Saved Foundation Portal. *Savedschools*. URL: <https://saved.foundation/>
18. Spinuzzi. C. Working Alone Together: Coworking as Emergent Collaborative Activity. *Journal of Business and Technical Communication*. 2012. Vol. 26. Issue 4. P. 399–441.
19. The Coworking Industry. *DeskMag Magazine*. 2023. URL: <https://coworkingstatistics.com/>